

Брюксел, 18.7.2018 г.
COM(2018) 543 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Актуална информация относно изпълнението от Косово^{*} на оставащите целеви показатели от пътната карта за либерализиране на визовия режим, описани в четвъртия доклад за напредъка от 4 май 2016 г.

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Актуална информация относно изпълнението от Косово* на оставащите целеви показатели от пътната карта за либерализиране на визовия режим, описани в четвъртия доклад за напредъка от 4 май 2016 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

На 19 януари 2012 г. Европейската комисия започна диалог за либерализиране на визовия режим с Косово, който обхващаше четири основни области (сигурност на документите; управление на границите и миграцията; обществен ред и сигурност; основни права, свързани със свободата на движение). На 14 юни 2012 г. Комисията представи на Косово пътна карта, определяща всички законодателни и други мерки, които Косово трябва да приеме и приложи в рамките на диалога за либерализиране на визовия режим. Комисията се ангажира да предложи въвеждането на безвизов режим на пътуване за гражданите на Косово при краткосрочен престой (т.е. до 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни) в Европейския съюз, след като Косово изпълни всички изисквания и други мерки, определени в пътната карта за либерализиране на визовия режим.

Комисията прие четири доклада относно напредъка на Косово в рамките на диалога за визовия режим: първия на 8 февруари 2013 г.¹, втория — на 24 юли 2014 г.²; третия — на 18 декември 2015 г.³, като те се допълват от четвъртия и окончателен доклад, приет на 4 май 2016 г.⁴ Тези доклади съдържаха оценка на постигнатия от Косово напредък в изпълнението на 95-те целеви показателя от пътната карта за визовия режим, отправяните към Косово препоръки и оценка на евентуалните въздействия от либерализирането на визовия режим върху миграцията и сигурността.

На 4 май 2016 г. Европейската комисия предложи на Съвета на Европейския съюз и на Европейския парламент да премахнат изискването за виза за гражданите на Косово чрез прехвърляне на Косово в списъка на държавите, за чиито граждани е въведен безвизов режим за краткосрочен престой в Шенгенското пространство⁵. В предложението Комисията потвърди, че Косово е изпълнило всички изисквания на своята пътна карта за либерализиране на визовия режим, с уговорката, че до деня на приемане на предложението от Европейския парламент и Съвета Косово ще е ратифицирало споразумението за определяне на границата с Черна гора и подобрило своите резултати в борбата с организираната престъпност и корупцията — последните два целеви показателя.

След като на 21 март 2018 г. парламентът на Косово ратифицира споразумението за определяне на границата с Черна гора, в Косово се проведе техническа мисия от 3 до 4 май 2018 г., която имаше за цел да се оцени напредъка по целевите показатели,

* Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

¹ COM(2013) 66 final.

² COM(2014) 488 final.

³ COM(2015) 906 final, придружен от SWD(2015) 706 final.

⁴ COM(2016) 276 final.

⁵ COM(2016) 277 final.

включително по целевия показател относно резултатите във връзка със случаите на организирана престъпност и корупция на високо равнище. Бяха проведени срещи с министър-председателя, министъра на правосъдието, министъра по европейска интеграция и министъра на вътрешните работи, както и с главните участници в сферата на върховенството на закона, включително Прокурорския съвет, Съдебния съвет и полицията на Косово. Комисията поиска също информация относно мерките, които органите на Косово приемат за смекчаване на заплахите за миграцията и сигурността. Настоящата оценка се базира на констатациите от техническата мисия, както и на задълбочената работа на място и последващия обмен с органите на Косово.

След приемането на Четвъртия доклад за напредъка през май 2016 г. Косово е работило без прекъсване за укрепване на ангажиментите си в четирите области от пътната карта за либерализиране на визовия режим: сигурност на документите; управление на границите и миграцията; обществен ред и сигурност; основни права, свързани със свободата на движение. Подобрявайки правната си уредба Косово е продължило да гарантира високо равнище на интегритет и сигурност на личните данни. Министерството на вътрешните работи продължава да издава машинночитаеми биометрични лични документи за пътуване, отговарящи на стандартите на Международната организация за гражданско въздухоплаване и на стандартите на ЕС за защитните елементи и биометричните данни в документите за пътуване. Както вече беше посочено в годишния доклад за Косово от 2018 г.⁶, Косово е привело своята правна уредба в областта на границите в още по-голямо съответствие с достиженията на правото на ЕС. Стратегията и Планът за действие за интегрирано управление на границите за периода 2013–2018 г. са приведени в съответствие с концепцията на ЕС от 2006 г. за интегрирано управление на границите. През юли 2017 г. е бил одобрен преразгледаният и подложен на преоценка план за действие за интегрирано управление на границите. Отделът за съвместно разузнаване и съвместен анализ на риска и на заплахите към Националния център за управление на границите изготвя ежемесечно оценки на риска, в които се посочват заплахите, срещани във всички оперативни райони, и се подчертават действията, които трябва да се предприемат за намаляване на заплахите. Косово е привело в съответствие с достиженията на правото на ЕС и законодателството си в областта на убежището и миграцията и е постигнало значителен допълнителен напредък в подобряването на сътрудничеството с държавите членки в областта на обратното приемане и връщането. Правоприлагащите органи продължават да се специализират в борбата срещу организираната престъпност, трафика на хора, наркотиците и тероризма. Полицейските сили са добре обучени и разполагат с капацитет за борба с организираната престъпност, включително чрез специализирани звена. Правната уредба на Косово е в съответствие с достиженията на правото на ЕС и международните инструменти относно борбата срещу тероризма, включително що се отнася до законодателството, с което се криминализира явлението чуждестранни бойци терористи. Косово полага още по-големи усилия за борба с тероризма, включително чрез мерки за предотвратяване на насилствения екстремизъм и на присъединяването на местни бойци терористи към конфликти в чужбина. Успешен пример в това отношение е задържането на няколко лица, заподозрени в тероризъм, при което органите на Косово си сътрудничиха с правоприлагащи органи на Албания и бившата югославска република Македония. Успешни примери за сътрудничество в областта на правоприлагането има и в областта на организираната престъпност, включително сътрудничество с няколко държави членки и Европол. Така например правоприлагащите органи работиха заедно на 21 март 2018 г. с цел да бъдат задържани

⁶ Работен документ на службите на Комисията SWD (2018) 156 final.

контрабандисти на мигранти, действащи в Западните Балкани. Словения, Косово, Мисията на Европейския съюз в областта на върховенството на закона в Косово (EULEX) и Европол арестуваха лицата като част от трансгранична операция за разрушаване на организирана престъпна група, базирана в областта.

С настоящата актуална информация към четвъртия доклад за напредъка Комисията потвърждава, че са изпълнени всички целеви показатели, заложиени в пътната карта за либерализиране на визовия режим.

II. АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ ПО ПОСЛЕДНИТЕ ЦЕЛЕВИ ПОКАЗАТЕЛИ

1. Споразумение за определяне на границата с Черна гора

На 21 март 2018 г. след вътрешни политически дискусии, продължили повече от две години, парламентът на Косово ратифицира Споразумението за определяне на границата (BDA) с Черна гора, подписано с Черна гора през август 2015 г., с което изпълни един от двата оставащи целеви показателя за либерализиране на визовия режим. **Ратифицирането беше важно постижение, както беше подчертано в доклада за Косово от 2018 г.**

2. Напредък по целевия показател, отнасящ се до резултатите в борбата срещу корупцията на високо равнище и организираната престъпност

Последният оставащ целеви показател от пътната карта за либерализиране на визовия режим налага Косово да постигне по-добри резултати при разследванията и окончателните присъди по дела за организирана престъпност и корупция. Косово въведе строга правна уредба и солидна оперативна рамка за борба с корупцията и организираната престъпност и за справяне с рисковете, свързани с миграцията и сигурността. Това беше потвърдено в годишните доклади на Комисията, последен от които беше докладът за Косово от 2018 г.⁷, като същевременно беше подчертано, че все още остават предизвикателства. Напредъкът по набелязаните дела на високо равнище, по които се отчитат постигнатите резултати, дава поглед върху цялостния напредък по рамката за борба с корупцията в Косово и показва как органите се борят с организираната престъпност и корупцията на високо равнище.

2.1 Организация и постигане на резултатите

Органите на Косово предприеха съществени подготвителни стъпки, за да спазят критериите на този целеви показател.

Първо беше въведен набор от критерии, които да бъдат прилагани при подбора на релевантните дела, които да бъдат включени в резултатите. Тези критерии, определени в „Стандартните оперативни процедури (СОП) за подбора на дела за тежки престъпления и междуинституционално сътрудничество“, бяха приети на 18 юли 2014 г. от Прокурорския съвет на Косово. В СОП са определени критериите, на които делата трябва да отговарят, за да бъдат включени в отчитаните резултати, като например: тежък характер на престъплението и стойност на причинените вреди, организационно ниво на участващата престъпна група, нужда от координиране на следствените действия, нужда от управление на ресурсите по време на разследването и др. (член 2 от СОП). Това позволява отчитаните резултати да бъдат съсредоточени

⁷ SWD (2018) 156 final.

единствено върху делата, считани за най-тежки и най-релевантни. Освен това, въз основа на решение на Съдебния съвет на Косово (ССК) от 30 декември 2015 г. на избраните дела за корупция и организирана престъпност ще се отдава също така абсолютен приоритет в съдилищата. Председателите на съдилищата бяха задължени бързо да разпределят такива дела на съдиите, които да предприемат незабавни действия по тях. Председателите на съдилищата бяха задължени също така да докладват ежемесечно на ССК относно напредъка по тези дела.

В допълнение към това **беше създаден мултидисциплинарен екип, който ефективно да координира работата по избраните набелязани дела.** Екипът включва членове от прокуратурата, съдебната власт, полицията, митническите органи, данъчните органи, звеното за финансово разузнаване, агенцията за управление на конфискувани и замразени активи и изправителната служба. Директорът на Специализираната прокуратура на Косово (СПК) е координатор на екипа.

С цел измерване на напредъка по това неизпълнено изискване през 2015 г. в **Косово беше въведен съвременен ИТ механизъм за проследяване,** който позволява координиране и наблюдение на избраните дела за корупция и организирана престъпност на всички етапи от наказателното производство. Тази сложна ИТ система за управление, до която всички членове на мултидисциплинарния екип имат достъп в реално време, задължава всички участници в процедурата — от полицията до прокурорите и съдиите — да попълват информация, свързана с етапа на производството, в който участват.

2.2 *Напредък в постигнатите резултати*

Оценката по целевия показател за постигнатите резултати по делата за корупция на високо равнище и за организирана престъпност е съсредоточена върху избраните набелязани дела, посочени в представените резултати. Напредъкът се измерва в брой дела, по които има напредък по цялата верига на наказателното производство (разследване — наказателно преследване — първоинстанционен съд — второинстанционен съд — окончателно решение). Доказателство за напредъка е и стойността на предварително и окончателно конфискуваните активи, което допълнително демонстрира решимостта на Косово за борба с финансовите аспекти на тежките престъпления.

Първоначално, през **май 2016 г.** мултидисциплинарният екип подбра **31 дела.** Въз основа на СОП, описани по-горе, бяха добавени допълнителни дела, така че броят им достигна общо **42 към 6 юни 2018 г.** Националните органи са постигнали напредък в откриването, разследването и наказателното преследване на допълнителни дела за корупция на високо равнище и за организирана престъпност в рамките на ясните граници, определени от мултидисциплинарния екип.

От 42-те дела обвинения са повдигнати по 33, извършва се разследване по 5, а 4 дела са прекратени във фазата на досъдебното производство. От 33-те дела **23** се отнасят за корупция (**със 145 обвиняеми**), а **10** са за организирана престъпност (**със 151 обвиняеми**). Като цяло набелязаните дела касаят обвиняеми лица, заемащи високи ръководни длъжности. Сред обвиняемите са например: двама министри, директорът на органа за контрол на обществените поръчки, трима главни секретари на министерства, четирима кметове, бивш председател на Конституционния съд, един член на парламента, един председател на съд и един прокурор от отдел за тежки престъпления.

Общата стойност на замразените активи (т.е. активи, които са конфискувани временно, а не окончателно) е оценена на 13 249 470 EUR.

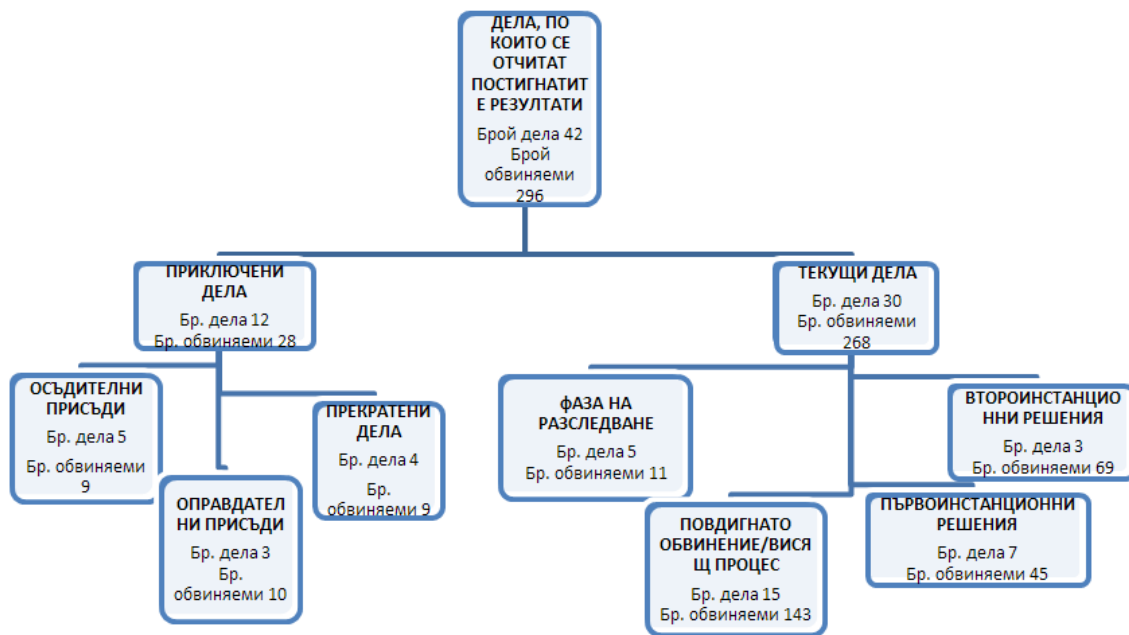
От 42-те дела са приключили 12, всички свързани с корупция. Както е описано във фигура 1, 4 дела са прекратени на фазата на досъдебното производство. **По 8 дела са постановени окончателни съдебни решения, като 5 от тези дела са завършили с осъдителни присъди, а 3 — с оправдателни присъди.**

По 5-те дела, по които са постановени окончателни осъдителни присъди, са осъдени 9 лица след изчерпване на всички процедури на обжалване. Сред обвинените са прокурор, кмет, обществен защитник на община и бивш председател на Конституционния съд/ректор на университет. Досега няма окончателни конфискации за докладване.

В момента текат 30 дела срещу 268 обвиняеми, които са достигнали до различни етапи на производството: 5 са във фазата на разследване, 15 дела се разглеждат на първа инстанция, по 7 дела са постановени първоинстанционни решения и се очаква решение по апелативно производство, а по 3 е постановено решение на втора инстанция и се очакват решения по жалби пред Върховния съд.

Според наличните данни националните органи повдигат обвинения по делата, по които се следят постигнатите резултати, средно след 18,5 месеца на разследване. Обикновено до присъди на първа инстанция се стига след 16 месеца, докато присъди на втора и трета инстанция (ако е приложимо) се постановяват съответно след 7 и 10 месеца. Що се отнася до приключените дела, за постановяването на окончателно решение са необходими средно 33,3 месеца. **Без да се засягат сложното провеждане на разследванията и нуждата от зачитане на съдебните гаранции, и макар че всяко дело има своите сложни характеристики, се наблюдава стабилен напредък от гледна точка на развитието на делата по „веригата на правосъдието“** (т.е. разследване — наказателно преследване — постановяване на присъда — изпълнение на наказанията), въпреки че скоростта може допълнително да се подобри.

Фигура 1: Преглед на делата, включени в резултатите, на различните фази, до които са достигнали по веригата на правосъдието

2.3 Оценка на резултатите

Въз основа на извършената от органите на Косово работа както по отношение на институционалната и административната структура на ИТ механизма за проследяване и на мултидисциплинарния координиращ екип, така и по отношение на напредъка по различните дела по веригата на правосъдието, следва да се отбележи постигането на стабилен напредък. Органите създадоха сложна ИТ система с ясни процедури и практики. По набелязаните дела е отбелязано развитие от гледна точка на съдебната независимост и надлежащия процес, което доведе до редица окончателни присъди и по-голям брой обвинения и преследвани лица. Количеството предварително конфискувани активи продължи да се увеличава по време на процеса.

Макар все още да е необходимо постоянно подобрене – за което Косово е поело ангажимент — **Комисията може да потвърди, че органите са постигнали и увеличили резултатите, свързани с разследвания и окончателни съдебни присъди по дела за организирана престъпност и корупция, с което са постигнали целевия показател.**

III. ПО-ШИРОК КОНТЕКСТ НА ПРИНЦИПА НА ПРАВОВАТА ДЪРЖАВА

Макар че Косово е постигнало редица от набелязаните резултати, е важно те да се разглеждат в по-широк контекст. Косово установи строга правна, институционална и съдебна рамка в борбата срещу организираната престъпност и корупцията въпреки оставащите предизвикателства. Освен това Косово преминава и през сложен процес на законодателна реформа, която ще улесни работата на органите, участващи в борбата срещу организираната престъпност и корупцията, и ще доведе до по-добри резултати.

Освен делата, включени в системата за следене на постигнатите резултати, органите на Косово разглеждат много други дела за корупция и организирана престъпност. Те включват и дела, по които наказателното преследване и постановяването на присъда се е извършвало преди от EULEX. Поради оттеглянето на мисията от нейните изпълнителни функции делата, които не е било възможно да бъдат приключени в рамките на текущия мандат, постепенно се прехвърлят към местната съдебна власт. Този процес все още продължава. В областта на корупцията и на организираната престъпност има 45 прехвърлени дела. Новият мандат на EULEX включва наблюдение на делата, прехвърлени към местните органи. Така ЕС ще има мандат и ресурси за строго наблюдение отблизо на напредъка, като успоредно с това ще бъде редовно информиран от местните органи.

Развитие в областта на законодателството

Косово вече прие няколко важни закона, а няколко други закона са в процес на подготовка. Целта им е да се укрепи допълнително правната уредба за борба с корупцията и организираната престъпност. В тази връзка на 30 март 2018 г. парламентът прие два ключови закона:

- **Закон за предотвратяване на конфликт на интереси при изпълнение на държавна функция**, в който ясно са определени ролята и допустимите дейности на държавните служители, с цел да се избегне злоупотреба със служебно положение и конфликт на интереси. Неговата цел е да се гарантира прозрачност и законност на процесите в публичната администрация, които в миналото са били особено уязвими на корупция, и
- **Закон за прокуратурата**, който дава възможност за допълнително и основано на заслуги наемане на нови прокурори за Специализираната прокуратура на Косово, отговарящи за преследването на повечето дела на високо равнище, свързани с организирана престъпност и корупция. С увеличаване на броя на силно мотивираните прокурори се подобрява значително работата на тази институция, в която досега има недостиг на персонал. Публикувани са свободните места за първата група от допълнителни прокурори, които да бъдат наети.

Някои ключови законодателни актове вече са в напреднал етап на подготовка от правителството или вече се обсъждат в парламента. Те включват главно:

- Преразгледания **Наказателен кодекс (НК)**, одобрен от правителството през април 2018 г., който вече се обсъжда в парламента, и преразгледания **Наказателно-процесуален кодекс (НПК)**, който се подготвя. И двата преразгледани кодекса ще съдържат важни промени, включително удължени срокове за разследванията и разширени разпоредби относно конфискациите, както и разпоредби съответно за временно отстраняване (НПК) и сваляне от длъжност (НК) на държавни служители, обвинени и осъдени за корупция. Последното е ключово изискване на Европейската програма за реформи — списък с приоритетни реформи, които Косово е поело ангажимент да извърши, за да постигне напредък в прилагането на своето споразумение за стабилизиране и асоцииране с ЕС;
- Правителството на Косово е предприело действия и във връзка с допълнителен пакет закони за борба с корупцията, който включва четири ключови проекта на законодателни актове: проект на Закон за Агенцията за борба с корупцията,

проект на Закон за деклариране на имуществото. Законопроектът относно разширените правомощия за конфискация ще се основава изцяло на приложимата директива на ЕС и ще има за цел да предоставя на прокурорите надежден и ефективен инструмент за отнемане от престъпниците на незаконно придобито богатство. Със законопроекта относно лицата, подаващи сигнали за нарушения, се въвеждат конкретни механизми за защита на лицата, подаващи сигнали за нарушения, както в публичния, така и в частния сектор, с което се подпомага борбата срещу корупцията. Както законопроектът за борба с лицата, подаващи сигнали, така и законопроектът относно разширените правомощия за конфискация бяха одобрени от правителството и изпратени на парламента на 12 юни 2018 г. Работата по другите два законопроекта все още продължава.

През март 2018 г. правителството прие **новата всеобхватна стратегия и план за действие за борба с корупцията за 2018—2020 г.**

В хода на 2017 г. **косовските сръбски съдии, прокурори и техният помощен персонал** в цяло Косово бяха интегрирани в единната съдебна система на Косово, както е предвидено в Споразумението за правосъдието от 2015 г., сключено с посредничеството на ЕС. Това постижение ще даде възможност за положително въздействие върху последователното прилагане на законите на цялата територия на Косово.

IV. ОЦЕНКА НА ПО-ШИРОКИТЕ РИСКОВЕ, СВЪРЗАНИ С МИГРАЦИЯТА И СИГУРНОСТТА

Необходимо условие за процеса по либерализиране на визовия режим е гарантирането на добре управлявана и стабилна миграция и сигурна среда.

Ситуацията с миграцията

Що се отнася до ситуацията с миграцията, засега Косово остава далеч отвъд основните миграционни потоци по маршрута в Западните Балкани. Отбелязано е, че малък брой мигранти от бивша югославска република Македония и Албания продължават пътуването си през Косово, след което влизат в Сърбия в областта на Нови Пазар. Освен това значителен брой ирански граждани са влезли, освободени от виза, в Западните Балкани от Сърбия, където пристигат по въздух.

Броят на лицата, търсещи убежище, които идват в Косово, остава стабилен и нисък, макар да се беше увеличил леко между януари и май 2018 г. (с 86 регистрирани случая, които включват 36 случая на турски граждани с редовни разрешителни, подали молби за убежище в Косово). Повечето мигранти използват Косово за кратък междинен престой преди да продължат своето пътуване, евентуално с помощта на мрежи за контрабанда на хора.

Броят молби за убежище в Косово спадна от 307 през 2016 г. на 147 през 2017 г. Повечето молби за убежище се анулират, понеже търсещите убежище лица изчезват, без да завършат процедурата. През 2017 г. двама мигранти са получили субсидиарна закрила. На основание гражданство: най-големият брой търсещи убежище лица е от Афганистан (44 лица или 35,8 %); следван от Сирия (23 лица или 18,7 %), Либия (16 лица или 13 %), Алжир (14 лица или 11,4 %), Пакистан (11 лица или 8,9 %) и други държави на произход (15 лица или 12,2 %).

В областта на управлението на миграцията **правната рамка в Косово като цяло е в съответствие със законодателството на ЕС**. Правната рамка в тази област включва закона за обратното приемане, закона за гражданството, закона за чужденците, закона за предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него, и закона за убежището, както и вторичното законодателство, произхождащо от тези закони (*вж. приложение 1 за допълнителна информация*). За да преодолее миграционните рискове, Косово следва допълнително да приведе своята визова политика в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Косово създаде също правителствения орган по въпросите на миграцията като междуинституционален орган за сътрудничество, който отговаря за наблюдението на миграционните потоци и предоставя доказателства въз основа на препоръки във връзка с политиките към съответните институции и лица, вземащи решения относно управлението на миграцията. Досега този орган е изготвил 5 миграционни профила и понастоящем изготвя Съкратен миграционен профил с данни от 2017 г., както и Разширения миграционен профил, който ще служи също и за ключов документ за изготвяне на Стратегията относно миграцията за 2019—2024 г.

В доклада на Косово за 2018 г. се признава, че е постигнат напредък в управлението на законната и незаконната миграция. През 2018 г. Косово измени и прие своята правна рамка относно миграцията, като например закона за убежището, закона за чужденците и закона за изменение на закона за държавния граничен контрол и надзор в съответствие с наскоро изменените директиви на ЕС в областта на убежището, миграцията и Кодекса на шенгенските граници. Взети заедно, трите закона гарантират допълнително привеждане в съответствие с *достиженията на правото на ЕС*, и укрепват управлението на миграцията в Косово. (*за повече информация, вж. приложение 1*).

Освен това институциите на Косово са извършили необходимите подготовки в случай на промяна на миграционните маршрути. В резултат на това през 2015 г. беше изготвен, а през 2017 г. — актуализиран План за действие в извънредни ситуации за управление на потенциалния приток на бежанци и мигранти, беше избран координатор за управление на този приток и беше създадена групата за управление на ситуацията. Целта на плана е управление на потенциалния поток от бежанци и мигранти: в него са изложени съответните заинтересовани страни, включително институциите и организациите, описана е текущата ситуация с миграцията, пояснени са процедурите за регистрация и са разгледани въпроси като основни нужди, убежище, сигурност, здраве и образование за бежанци и мигранти. Институциите на Косово са разработили този план в тясна консултация с местни и международни организации.

Сътрудничество в областта на миграцията

Що се отнася до сътрудничеството по въпросите на миграцията, Косово продължи да води преговори по споразумения за обратно приемане с държавите — членки на ЕС, с основни държави на транзитно преминаване и държави на произход на незаконни мигранти. Досега Косово е подписало 22 споразумения (с 24 държави, включително 18 държави членки, 2 асоциирани държави, 3 държави от Западните Балкани — Албания, бивша югославска република Македония и Черна Гора — и с Турция). Освен това Косово е предложило на още шест държави — членки на ЕС, да проведат преговори по споразумения за обратно приемане: Обединеното кралство, Ирландия, Литва, Латвия, Полша и Португалия. Искания са изпратени и до Афганистан, Кот д'Ивоар и Пакистан (*вж. приложение 2*). **Като цяло, сключените споразумения за обратно приемане се**

изпълняват безпроблемно. Процедурите за обратно приемане не водят до сериозни усложнения, а органите на Косово изпълняват искания за обратно приемане бързо и ефективно в тясно сътрудничество с подписалите споразумението страни.

На 25 май 2016 г. Косово подписа работна договореност с Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex). Работната договореност дава възможност за обмен на информация, съвместни операции, обучение и научноизследователска и развойна дейност. Граничната полиция на Косово споделя редовно данни с Frontex на седмична, месечна, шестмесечна и годишна основа.

Въведени мерки за предотвратяване на потенциална злоупотреба с безвизовия режим

След голям прилив на хора, напускащи Косово по незаконни маршрути през втората половина на 2014 г. и началото на 2015 г., институциите на Косово, включително президентството, парламентът, правителството и местните органи обединиха усилия за предотвратяване на незаконната миграция.

Органите организираха кампании за повишаване на осведомеността, насочени към предотвратяване на незаконната миграция, и приеха ново законодателство, насочено към предотвратяване на незаконната миграция, чрез облекчаване на финансовите и икономическите проблеми на гражданите, като се има предвид, че най-важният фактор за този голям поток от мигранти са били икономическите трудности, и **увеличиха усилията за борба с контрабандата на мигранти** (бяха проведени 21 операции, които доведоха до задържането на 86 лица). В допълнение към тези мерки полицията на Косово също увеличи броя на системните гранични проверки на всички изходи в граничните контролно-пропускателни пунктове в съответствие с основните права, като използва профилиране на пътниците въз основа на анализ на риска и доклади за оценка на заплахите. Косово засили сътрудничеството със сръбските и унгарските органи и други държави — членки на ЕС, с цел предотвратяване на незаконната миграция на граждани на Косово, както и на граждани на трети държави. **Полицията на Косово ще продължи да извършва систематични проверки на изхода във всички гранични контролно-пропускателни пунктове** (за да обоснове вида превозно средство), и да засилва сътрудничеството си с правоприлагащите агенции на ЕС в обмена на информация (относно злоупотребите с безвизовото пътуване и борбата с контрабандата на мигранти).

В резултат на тези усилия броят на молбите за убежище от граждани на Косово, идващи в ЕС, значително е намалял — с 36 % от 11 675 през 2016 г. на 7410 през 2017 г. и с 90 %, ако сравним данните за 2015 г. с тези за 2017 г. (72 480 през 2015 г.). Наличните данни между януари и март 2018 г. запазват досегашната си тенденция на спад с 1580 лица, търсещи убежище. Процентът на връщанията постоянно се увеличава, от 38,1 % през 2014 г. на 96,3 % през 2016 г. През 2017 г. процентът на връщанията леко спадна на 85,9 %.

В допълнение към това, в очакване на либерализирането на визовия режим, **органите на Косово (Министерството на европейската интеграция, Министерството на вътрешните работи и полицията на Косово) понастоящем провеждат допълнителни кампании за повишаване на осведомеността във всички общини на Косово, предназначени за информиране на гражданите относно правата и задълженията, свързани с безвизовото пътуване.**

Ситуация със сигурността

Ситуацията със сигурността беше обширно анализирана като част от доклада на Косово за 2018 г. Що се отнася до организираната престъпност, развитието са разгледани по-горе.

Относно **трафика на хора** са налице Стратегията и Планът за действие за 2015—2019 г., като приоритетът е предотвратяване на трафика на хора, защита и подкрепа на жертвите и свидетелите, разследване и преследване на престъпленията, свързани с трафика, и защита на деца. Законодателството до голяма степен е приведено в съответствие с директивата на ЕС относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него, макар че прилагането му би могло да се подобри. Косово е място на произход, транзитно преминаване и местоназначение на жертви на трафика на хора, главно с цел сексуална експлоатация. През 2017 г. са идентифицирани 32 жертви на трафик, 25 от тях получават помощ в съответните убежища с цел реинтеграция и рехабилитация, и е положена грижа за 7 потенциални жертви.

Що се отнася до **сътрудничеството с полицията**, във връзка със споразуменията за сътрудничество, подписани в сферата на управлението на границите, Косово има сключени 30 споразумения с Албания, бивша югославска република Македония, Черна гора и Сърбия, включително споразумения за създаване на съвместни центрове за полицейско сътрудничество съответно с Албания и бивша югославска република Македония, както и Протокола за създаване на тристранния полицейски център в Плава между Косово, Албания и Черна гора. Граничната полиция определи своите органи за връзка, които да отговарят за международното сътрудничество. В сила са съвместни споразумения за патрулиране с Албания, бивша югославска република Македония и Черна гора и подобни дейности се извършват редовно. И накрая, на 25 май 2016 г. Министерството на вътрешните работи подписа работно споразумение с Европейската агенция за гранична и брегова охрана за стартиране на оперативно сътрудничество между агенцията и министерството.

Министерството на вътрешните работи (МВР) има общо 30 споразумения за полицейско сътрудничество и 9 — за оперативно сътрудничество с 18 държави, 3 от които са многостранни. Освен това МВР е подписало 10 споразумения за сътрудничество с EULEX. (*Вж. приложение 3 за прегледа на всички международни споразумения за полицейско и гранично сътрудничество*).

Косово има всеобхватна правна рамка, която обхваща всички аспекти на престъпната дейност, свързани с **тероризма**. Правната рамка на Косово е в съответствие с *достиженията на правото на ЕС* и с международните инструменти за борба с тероризма. В Наказателния кодекс на Косово има голям брой разпоредби, отнасящи се за тероризма, като е в сила и специален закон за забрана на участието във въоръжени конфликти извън територията на Косово (одобрен през 2015 г.). Косово е и член на Глобалната коалиция за победа над ИДИЛ.

Органите на Косово разграничават ясно между дейностите за борба с тероризма (СТ) и дейностите за предотвратяване и противодействие на насилствения екстремизъм (P/CVE). Органите прилагат две отделни стратегии и планове за действие. Стратегията P/CVE беше приета през 2015 г. и ще бъде в сила до 2020 г. Стратегията СТ е в съответствие със стратегията на ЕС за борба с тероризма и ще бъде валидна в периода 2018—2022 г. **Косово увеличи усилията си за борба с тероризма, включително**

мерките за предотвратяване на насилствения екстремизъм и на присъединяването към чуждестранни конфликти от страна на бойци терористи, граждани на Косово.

Броят граждани на Косово, участвали в конфликти в Сирия/Ирак, стабилно намалява (между 2012 г. и 2016 г. около 359 граждани на Косово — 255 мъже, 49 жени и 55 деца са се отправили към конфликтни зони в Близкия изток като чуждестранни бойци терористи, а още 41 деца са родени в конфликтната зона), а през 2017 г. не са докладвани нови случаи. Върнали са се 133 граждани на Косово, 74 са починали, а 195 са останали в конфликтната зона (59 мъже, 41 жени и 95 деца). **Правоприлагащите и съдебните институции на Косово продължават да отвърщат строго на терористични заплахи.** Полицията е арестувала значителен брой хора, присъединили се към терористични групи, които участват в конфликти в чужбина, или които са възнамерявали да участват. Успешен пример за регионално сътрудничество е довел през ноември 2016 г. до задържането на 18 лица, заподозрени в тероризъм от полицията на Косово. Предполага се, че те са планирали да извършат координирани терористични атаки в Албания, бивша югославска република Македония и Косово.

Органите изготвиха **Стратегически план за противодействие на насилствения екстремизъм в затворите**, приет през февруари 2018 г. Въпреки тези усилия органите продължават да са изправени пред предизвикателството на насилствения екстремизъм и радикализацията. Отчасти това се дължи на частичното финансиране от чуждестранни организации, проповядващи екстремистки идеологии. Въпреки това от 2016 г. насам органите са постигнали ясни резултати по дела, свързани с тероризма (вж. приложение 4 за пълното описание на най-важните дела и събития).

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С ратифицирането на споразумение за определяне на границата с Черна гора на 21 март 2018 г. и постигането и постоянното подобряване на резултатите **Комисията потвърждава, че Косово е постигнало двата оставащи целеви показателя. Комисията потвърждава също и че всички целеви показатели, заложили в пътната карта за либерализиране на визовия режим, сметени за изпълнени през 2016 г., продължават да се спазват.** Следователно тя препоръчва на Съвета и на Европейския парламент да преминат към предложението на Комисията от 4 май 2016 г.⁸.

Текущото изпълнение от Косово на всички изисквания, определени в четирите тематични области на пътната карта за либерализиране на визовия режим, ще бъдат наблюдавани, след като визовият режим бъде либерализиран, чрез **рамката за наблюдение и докладване на механизма за суспендиране на визите, чрез процеса на стабилизиране и асоцииране** и, ако е необходимо, чрез ad hoc механизми за последващи действия. Косово следва да гарантира, че остават в сила ефективни мерки за предотвратяване на потенциални злоупотреби с безвизовия режим. Косово следва да продължи организирането на **целеви информационни кампании** относно правата и задълженията, свързани с безвизовото пътуване към Шенгенското пространство, както и на правилата, регламентиращи достъпа до трудовия пазар на ЕС.

⁸ COM(2016) 277.

Комисията ще продължи активно да наблюдава развитието на резултатите в борбата срещу организираната престъпност и корупцията, както и постоянното изпълнение на всички целеви показатели.